

Ynglŷn ag Athroniaeth i Blant (P4C)

Mae Athroniaeth i Blant (P4C)* wedi'i gwerthfawrogi ers tro gan addysgwyr fel dull o ddatblygu sgiliau meddwl beirniadol a chreadigol sy'n mynd y tu hwnt i wybodaeth i geisio dealltwriaeth. Mae pobl ifanc yn amgyffred sut i gydweithio mewn ymholiadau a arweinir gan gwestiynau gyda deialog ystyrlon, lle mae eu syniadau nhw a rhai pobl eraill yn cael eu gwerthfawrogi a'u clywed.

Mae meddwl yn feirniadol yn rhan hanfodol o addysg hinsawdd. Mae angen i bobl ifanc ddatblygu'r sgiliau i ymgysylltu'n feirniadol â gwybodaeth a safbwyntiau y maent yn dod ar eu traws yn eu bywydau, boed y rhain o'r rhyngwrwyd, y cyfryngau, llyfrau neu'r ysgol, neu gan bobl eraill yn eu bywydau megis teulu a ffrindiau. Ochr yn ochr â'r ymgysylltu beirniadol hwn, mae P4C yn helpu i ddatblygu meddwl annibynnol ac yn meithrin meddwl agored, cwestiynu a chwilfrydedd.

Beth os?

Meddwl amdan...

Sut wyt ti'n teimlo?

*Mae Athroniaeth i Blant, neu P4C fel y'i gelwir yn fwy cyffredin, yn rhaglen sgiliau meddwl a ddatblygwyd gan Matthew Lipman ac Anne Sharp gyda'u cymdeithion yn y Sefydliad Hyrwyddo Athroniaeth i Blant (IAPC), Prifysgol Talaith Montclair yn y 1970au. I gael rhagor o wybodaeth am Athroniaeth i Blant (P4C) yn y DU, gweler SAPERE P4C: Athroniaeth i Blant

Sut i gyflwyno gwrs P4C

Beth sy'n cael ei gynnwys mewn gwrs P4C?

Mewn gwrs P4C, cyflwynir **ysgogiad** – neu 'gatalydd chwilfrydedd' i bobl ifanc a all fod yn fideo byr, yn ddelwedd, yn wrthrych, yn ddyluniad. Nod hyn yw ysgogi **cwestiynau am 'syniadau mawr'**. Mae'r ysgogiadau a awgrymir yn y rhaglen hon wedi'u dewis i annog meddwl trawsgwricwlaidd y tu hwnt i ddaearyddiaeth a gwyddoniaeth, gan gynnwys, er enghraifft, celf a llythrennedd. Er mwyn paratoi ar gyfer y grŵp i allu cynhyrchu **eu cwestiynau 'syniadau mawr'** eu hunain mewn ymateb i ysgogiad, darperir cyfres o gwestiynau enghreifftiol. Mae'r rhain yn cynnwys dau gwestiwn cychwynnol a chwestiwn mwy cysyniadol. Mae cwestiynau

01 Cwestiynau 'Beth os?'

Mae cwestiynau yma yn helpu i ddatblygu meddwl creadigol. Mae'r cwestiynau hyn yn ddelfrydol fel gweithgaredd cychwynnol cyn ysgogiad ac maent wedi'u cynllunio i fod yn gynhwysol iawn i bob person ifanc, gan eu galluogi i ymarfer dyfalu a dychmygu. Gall y rhain fod yn sgiliau perthnasol ar gyfer gweithredu rhagfynegi a rhagweld y tywydd yn ymarferol, ac ystyried atebion ar gyfer lliniaru neu addasu i newid yn yr hinsawdd.

02 Cwestiynau 'Sut ydych chi'n teimlo?'

Mae cwestiynau yma yn helpu i ddatblygu meddwl gofalgwr gyda chysylltiad emosiynol â'r tywydd a'r hinsawdd. Mae'r cwestiwn hwn yn rhoi cyfle i bobl ifanc rannu eu syniadau a'u profiadau ar lefel fwy personol

03 Cwestiynau 'meddwl amdano' neu 'syniadau mawr'

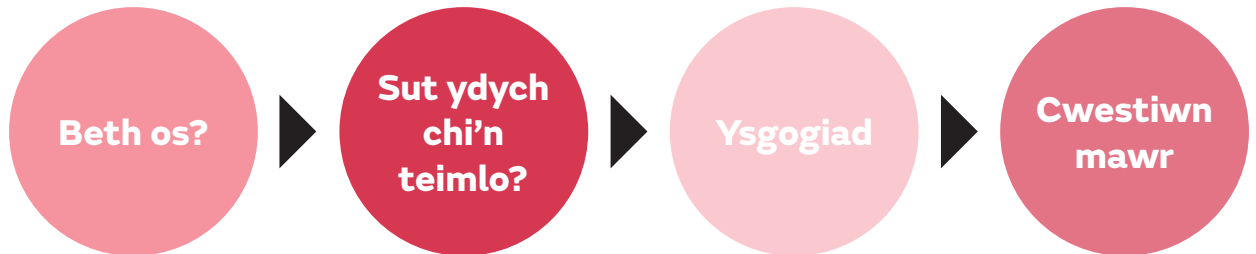
Mae cwestiynau yma yn helpu i ddatblygu meddwl beirniadol a chreadigol. Mae'r cwestiynau hyn yn fwy dadleuol ac yn rhoi cyfleoedd i bobl ifanc archwilio gwahanol safbwyntiau. Mae cwestiwn 'syniad mawr' yn helpu i feithrin dealltwriaeth am gysyniadau. Anogir pobl ifanc i feddwl yn ddwys am y cwestiwn mewn perthynas â'r ysgogiad a thu hwnt i'r ysgogiad, gan roi enghreifftiau oddi wrth gyd-destunau eraill.

“Pan yw'r byd yn plymio i ansicrwydd ac anhrefn, rydym yn troi at athroniaeth.”

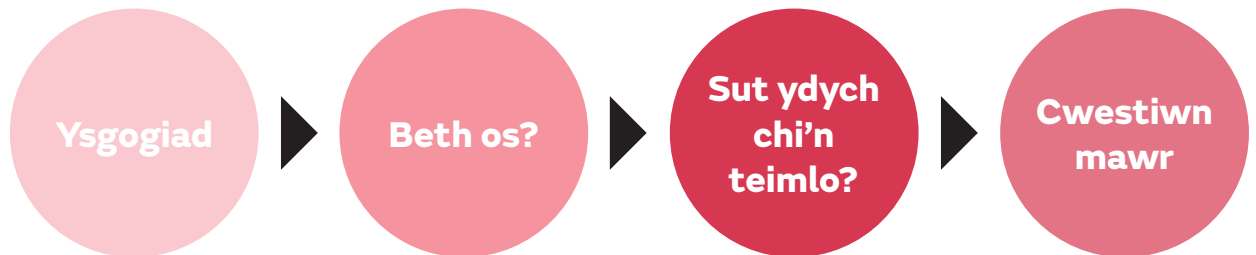
Diwrnod Athroniaeth y Byd 2021 y Cenhedloedd Unedig.

Strwythur gwera P4C

Fformat posibl fyddai defnyddio'r geiriau Beth os/Dychmygwch os? A defnyddio cwestiynau Sut ydych chi'n teimlo? fel cwestiynau cychwynnol cyn dangos yr ysgogiad.

Fel arall, gallech chi ddechrau gyda'r ysgogiad cyn gofyn y cwestiynau 'Beth os/Dychmygwch os?' a 'Sut ydych chi'n teimlo?'

Gellir arwain y drafodaeth ar y cwestiwn 'syniadau mawr' drwy ddefnyddio'r cwestiynau hwyluso a awgrymir isod.

Cwestiynau hwyluso

Bydd defnyddio'r cwestiynau hwyluso hyn yn annog pobl ifanc i adeiladu ar ymatebion ei gilydd yn ystod y drafodaeth ar gwestiynau mawr. Gellir addasu'r cwestiynau i ddiwallu anghenion a lefel y grŵp orau.

- Sut mae'r cwestiwn hwn yn cysylltu â'r ysgogiad?
A oes rhagdybiaeth yn y cwestiwn?
- Ble rydych chi'n sefyll gyda'r cwestiwn hwn?
Ydych chi'n cytuno, neu'n anghytuno? Beth yw eich rhesymau?
- Allwch chi egluro hyn ychydig yn fwy?
Ai ffaith neu farn yw hon? Sut ydych chi'n gwybod bod hyn yn wir?
- A yw'r farn hon yn gyffredinol? A fyddai pawb yn meddwl hyn?
A oes safbwynt arall?
- Beth ydych chi'n ei ddeall wrth y cysyniadau yn y cwestiwn?
Beth yw eu hystyr?

- A oes rhagor o enghreifftiau o fywyd go iawn - y tu hwnt i'r ysgogiad?
- Pam fod y cwestiwn hwn yn bwysig?
Pa gwestiynau newydd ydych chi'n meddwl amdany'n nhw nawr?
- A yw unrhyw un wedi newid eu meddwl am eu hateb i'r cwestiwn hwn ar ôl gwranddo ar bobl eraill?
- Pa eiriau, eirfa allech chi eu defnyddio i fynegi eich hun?

Gellir gofyn y cwestiynau hyn, gan annog pobl ifanc i ddefnyddio'r cwestiynau hyn eu hunain fel bod y sesiwn yn dod yn fwy hunan-hwylusedig a gellir ei chynnal mewn grwpiau llai.

Awgrymiadau ar gyfer cyflwyno

- Caniatewch 20-30 munud i gyflwyno gwrs P4C
- Er mwyn annog gwaith tîm a chydweithio, gallech chi ofyn i'r bobl ifanc drafod pob cwestiwn mewn grwpiau bach cyn adrodd yn ôl i'r dosbarth cyfan
- Gall pobl ifanc ymateb i'r cwestiwn 'syniadau mawr' a awgrymir trwy drafodaeth dosbarth cyfan neu mewn grwpiau bach
- Gellid defnyddio'r cwestiynau Beth os? fel gweithgaredd dysgu gartref, gan roi mwy o amser i bobl ifanc feddwl am y cwestiwn a chasglu syniadau gan deulu/ffrindiau cyn y wers
- Ar ddiwedd y sesiwn, efallai yr hoffech chi roi adborth i'r bobl ifanc rydych chi'n gweithio gyda nhw: beth gallen nhw ei wella yn eu gwrs P4C nesaf?